

**Nr 207. Motion av Ilona Szatmari Waldau m fl (alla V) om att erbjuda boendialternativ på dövas villkor i teckenspråkig miljö
KSN-2011-0527**

Kommunfullmäktige

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Hilde Klasson, Bengt Westman, Irene Zetterberg, Milischia Rezai (alla S), Maria Gardfjell, Rickard Malmström (båda MP) och Ilona Szatmari Waldau (V) reserverar sig till förmån för att kommunfullmäktige ska besluta

att ge äldrenämnden i uppdrag att utreda hur Uppsala kommun kan ta sitt ansvar för äldre döva och erbjuda boendialternativ och hemtjänst på dövas villkor i teckenspråksmiljö, samt

att därmed besvara motionen.

Uppsala den 13 juni 2012

På kommunstyrelsens vägnar

Fredrik Ahlstedt/Per Davidsson

I avgörandet deltagande: Fredrik Ahlstedt, Mats Gyllander, Christopher Lagerqvist, Andreas Bergman (alla M), Mohamad Hassan, Cecilia Hamenius (båda FP), Stefan Hanna (C), Ebba Busch (KD), Hilde Klasson, Bengt Westman, Irene Zetterberg, Milischia Rezai (alla S), Maria Gardfjell, Rickard Malmström (båda MP) och Ilona Szatmari Waldau (V).

Dessutom närvarande: Simone Falk (M), Peter Nordgren (FP) och Emma Wallrup (V).

Ärendet

I en motion av Ilona Szatmari Waldau m fl (alla V), väckt den 26 september 2011, föreslås kommunfullmäktige besluta

att Uppsala kommun ska ta sitt ansvar för äldre döva och erbjuda boendialternativ på dövas villkor i teckenspråksmiljö

att boendet är anpassat till visuell kommunikation och har tekniska hjälpmedel

att arbeta för en högre standard inom äldreården där personal får teckenspråksutbildning

att äldreomsorgen är förpliktigad att göra kontinuerliga uppföljningar av kvalitén på äldreomsorgen för döva

att erbjuda hemtjänst med teckenspråkig personal, samt

att Uppsala kommuns hemsida ska vara tillgänglig för döva,

Motionen återges i bilaga 1.

Remissbehandling

Motionen har remitterats till äldrenämnden (*bilaga 2*). Nämnden instämmer i att samarbetsformer behöver skapas med berörda lokala föreningar för att förbättra äldreomsorgen för döva för att erbjuda gruppen döva äldre en värdig omsorg på lika villkor och med samma valmöjligheter som andra. Vidare uttrycker nämnden i sitt svar att det finns ett fåtal döva personer på kommunens äldreboenden och att dessa i allmänhet förvärvat hörselnedsättningen sent i livet, vilket innebär att dessa inte behärskar teckenspråk. I dagsläget finns en person som efterfrågar vård och omsorgsboende med inriktning mot döva.

Nämnden anger också i sitt svar att alla kontrakterade producenter enligt lag är skyldiga att erbjuda stöd och tekniska hjälpmedel för att möta den enskildes behov, men att de konstaterar att det finns ett behov av ökade kunskaper hos medarbetare om hörhjälpmedel för att kunna bistå äldre med behov av detta.

Nämnden ser en möjlighet att tillsammans med berörda föreningar göra en kartläggning för att på detta sätt kunna belysa behovet som finns. Nämnden avser också att ta upp en dialog med kontrakterade utförare för att undersöka möjligheten att inom ramen för gällande avtal underlätta för personer med grav hörselnedsättning. Genom kartläggning och dialog med utförarna kring problemets omfattning och efterfrågat behov, anser nämnden att adekvat stöd och hjälp kan erbjudas.

Reservation har avgivits av (S), (MP) och (V).

Föredragning

Att personer med hörselnedsättning kan delta på samma villkor i samhället som personer utan hörselnedsättning är en grundläggande rättighet. Motionärens förslag om att kommunen ska erbjuda boendemiljö på dövas villkor, samt vara anpassade till visuell kommunikation och ha tekniska hjälpmedel är en fråga som äldrenämnden är medveten om.

De flesta äldre har fått sin hörselnedsättning sent i livet varför dessa inte kan teckenspråk utan har behov av andra hjälpmedel för sin dagliga tillvaro. Det finns redan idag en laglig skyldighet att alla utförare ska erbjuda hjälpmedel för att möta den individuella personens behov av stöd. Äldrenämnden framhåller att kunskapen hos medarbetare kring hörselnedsättning behöver öka. Det är därför önskvärt att nämnden aktualiserar frågan till sina respektive utförare. Utifrån det faktum att det idag finns en person som efterfrågar vård- och omsorgsboende med inriktning för döva gör att det inte kan ses som befogat med teckenspråksutbildning på generell nivå i varken vårdboenden eller hemtjänst, men utbildning bör uppmuntras om behov eller önskemålen ökar.

Motionärernas förslag om att göra kontinuerliga uppföljningar av äldreomsorgen för döva bör ses i ett större perspektiv där olika typer av funktionsnedsättning kan behöva belysas eftersom personer med funktionsnedsättning i olika undersökningar ofta skattar sin hälsa som lägre än personer utan funktionsnedsättning. När man blir äldre uppstår

funktionsbegränsningar ofta som en del i ett normalt åldrande, det handlar ofta om begränsningar i den fysiska funktionsförmågan, men även andra typer av begränsningar, så som nedsatt syn eller hörsel.

I folkhälsosammanhang talas om proportionell universalism, vilket innebär att åtgärderna bör vara universella, men bör anpassas i omfattning och utformning till dem som har störst behov av hjälp och stöd. På detta sätt kan goda förutsättningar för en mer likvärdig hälsa skapas. I detta sammanhang är det därför viktigt att undersöka hur olika gruppers behov kan se ut. Nämnden ser en möjlighet att tillsammans med föreningar göra en kartläggning av berörda gruppers behov. Det kan då vara viktigt att ta hänsyn till även andra grupper som kan ha behov av stöd och hjälp utifrån mot bakgrund av eventuell funktionsbegränsning.

Motionärernas förslag om att Uppsala kommuns hemsida ska vara tillgänglig för döva kan redan anses uppfylld genom att en hemsida framförallt består av text att läsa. Det kan tilläggas att Uppsala kommuns hemsida är anpassad för att möta även personer med synnedsättning genom att den är tillgänglig i form av ljudfiler och anpassad textstorlek.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det redan finns en medvetenhet kring de förslag som motionärerna lyfter och att kommunen arbetar med frågan om att säkra likvärdiga villkor för gruppen med hörselnedsättning eller döva.

bil 1

Motion till Uppsala kommunfullmäktige

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE
Ink. 2011-09-27
Diarium WSN-2011-0527
00 Akbil. 1

Vänsterpartiet

Motion om att erbjuda boendialternativ på dövas villkor i teckenspråkig miljö

Enligt Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen har samhället det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Och enligt Äldrenämndens uppdragsplan ska den som har behov av stöd och vård också få det.

Döva har teckenspråk som främsta kommunikationsspråk. Teckenspråk används på samma sätt som hörande använder talspråk. Svenska används för att läsa och skriva. År 1981 erkände Riksdagen teckenspråket i Sverige som eget språk.

För döva är teckenspråket det primära språket och det naturliga sättet att kommunicera på eftersom det bygger på synen. I och med att man inte hör blir synen den kanalen för att kunna ta emot information och få kunskap.

Teckenspråket är av central betydelse för gemenskap, självkänsla och kulturella identitet. En teckenspråkig miljö är därför en nödvändighet för döva. Kommunikation på teckenspråk är en nödvändighet men också en brygga mellan döva och hörande och en förutsättning för aktiva deltagande i ett socialt liv i samhället. Kontakten med icke teckenspråkiga personer sker främst genom teckenspråkstolk.

Projektet "Äldre döva i samhället" som drivits av Sveriges Dövas Pensionärsförbund visar på bristande kunskap hos äldre döva om sina rättigheter till stöd och hjälp. Med hjälp av teckenspråkig enkätundersökning på teckentorget på en Äldredag i Uppsala har man fått fram underlag som visar att många har ett tufft och stressigt vardagsliv.

SDR (Sveriges Dövas Riksförbund) och SDP (Sveriges Dövas pensionärsförbund) har kunnat konstatera att kunskapsbristen vad gäller äldre döva är mycket stora inom socialtjänsten samt att man underlåtit att finna samarbetsformer med de lokala dövföreningarna i syfte att förbättra äldreomsorgen för äldre döva.

I Uppsala placeras äldre som är beroende av teckenspråket på vanliga äldreboenden där personalen inte kan teckenspråk. Som äldre måste man vara garanterad vård på sitt eget språk. Idag är många döva i denna situation helt isolerade och kommunicerar knappt med någon och det kan leda till psykisk ohälsa (25 procent äldre döva män och 44 procent äldre kvinnor lider av svåra besvär vad gäller ångslan, oro eller ångest). Källa "Äldre dövas i samhället 2007 – 2010.

Motion till Uppsala kommunfullmäktige

Äldre i denna situation måste få vistas i en teckenspråkig miljö där personalen behärskar teckenspråk. Och kunna känna sig trygga och ha rätten till en god omsorg på sina egna villkor samt inflytande och kunna bestämma över sin egen situation.

För att uppnå en optimal teckenspråksmiljö bör döva personer med utbildning anställas. Kommunen ska ha som mål att sammanföra döva teckenspråkiga i gemensamma äldreboende med teckenspråkig personal. Äldreboende ska också vara anpassade för visuell kommunikation med tekniska hjälpmedel och de boende ska inte bli exkluderade från umgänget för att en språkbarriär hindrar dem.

För att kunna genomföra ovanstående krävs också att kommunen informerar äldre döva om deras rättigheter och möjligheter på deras eget språk - teckenspråket.

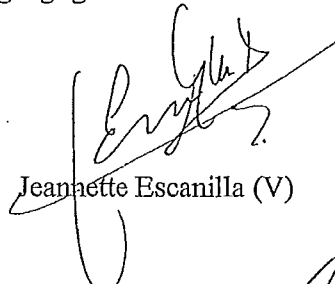
Och att i samarbete med Uppsala Läns Dövas Förening (ULDF), HRF (hörselskadades förening Uppsala) och VXD (vuxendövas förening Uppsala) ta fram en övergripande kartläggning som belyser äldre dövas, dövblinda och andra teckenspråkigas behov inom äldreomsorgen och hur äldreomsorgen fungerar för dessa grupper.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi att fullmäktige beslutar

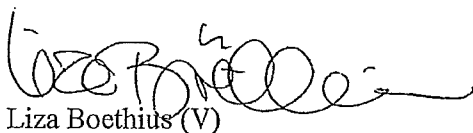
- Att Uppsala kommun ska ta sitt ansvar för äldre döva och erbjuder boendialternativ på dövas villkor i teckenspråksmiljö.
- Att boendet är anpassade till visuell kommunikation och har tekniska hjälpmedel
- Att arbeta för en högre standard inom äldreboenden där personal får teckenspråksutbildning
- Att äldreomsorgen är förpliktigad att göra kontinuerliga uppföljningar av kvalitén på äldreomsorgen för döva
- Att erbjuda hemtjänst med teckenspråkig personal
- Att Uppsala kommuns hemsidan ska vara tillgänglig för döva

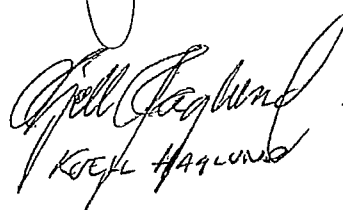
Ilona Szatmari Waldau (V)

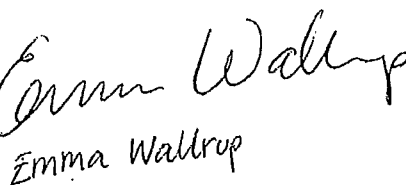

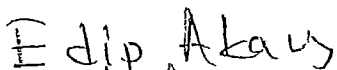
Jeannette Escanilla (V)

Liza Boethius (V)

Uppsala 26 september 2011

Handläggare
Kjell HolmDatum
2011-12-15Diarienummer
ALN-2011-0218-30

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2012-01-04
Diarienummer	KSN-2011-0527
	00 Arkiv 4

Kommunstyrelsen

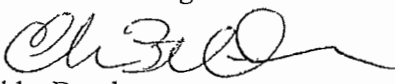
Remissvar angående motion av Ilona Waldau (v) m fl om att erbjuda boendeanternativ på dövas villkor i teckenspråkig miljö, d nr KSN-2011-0218

Äldrenämnden har tagit del av motionen och har följande synpunkter att anföra. Nämnden instämmer i motionärernas beskrivning att samsarbetsformer behöver skapas med berörda lokala föreningar för att förbättra äldreomsorgen för äldre döva. Former behöver utvecklas som kan erbjuda denna grupp en värdig äldreomsorg på lika villkor som andra och med de valmöjligheter som idag kan erbjudas i Uppsala kommun.

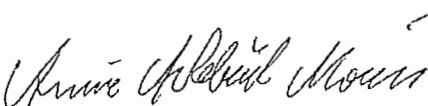
Situationen i dagsläget inom nämndens målgrupper är att ett fåtal personer med grav hörselnedsättning eller dövhet finns på vård- och omsorgsboenden. Dessa personer har i allmänhet fått sin hörselskada i ett sent skede i livet och behärskar inte teckenspråk. Inom myndighetsutövningen finns i dagsläget en person som efterfrågar vård- och omsorgsboende med inriktning mot döva.

I grunden är alla kontrakterade producenter enligt avtal skyldiga att tillhandahålla det stöd och de tekniska hjälpmedel som behövs för att tillgodose den enskildes behov. Ett behov som dock blivit tydliggjort är kunskap hos personal om hörhjälpmedel/hörapparat och att kunna bistå de äldre i handhavandet av dessa hjälpmedel. I likhet med vad som framkommer i motionen ser nämnden en möjlighet att tillsammans med berörda lokala föreningar genomföra en övergripande kartläggning för att på ett bra sätt kunna belysa berörda gruppers behov inom äldreomsorgen och hur verksamheten idag är anpassad för att svara upp mot dessa behov.

Nämnden avser även att ta upp en dialog med kontrakterade utförare för att undersöka möjligheterna för att inom ramen för gällande avtal, med hjälp av anpassat teknikstöd, åstadkomma en särskild inriktning för att underlätta situationen för personer med grav hörselnedsättning.

Ebba Busch
Ordförande

Annie Arkeback-Morén
sekreterare

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2011-12-15

§ 187

Yttrande till kommunstyrelsen angående motion av Ilona Waldau (V) m fl om att erbjuda boendeanternativ på dövas villkor i teckenspråkig miljö ALN-2011-0218.30

Beslut

Äldrenämnden beslutar

att avge yttrande till kommunstyrelsen i enlighet med upprättat förslag.

Reservationer

Caroline Andersson (S), Eva Adler (MP) och Jeannette Escanilla (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande enligt **bilaga 9**.

Ärendet

Förslag till skrivelse föreligger 2011-10-31 från kontoret för hälsa, vård och omsorg.

Kommunstyrelsen hemställer om nämndens yttrande i rubricerat ärende. I motionen föreslås bl a att boendeanternativ bör utformas på dövas villkor i teckenspråkmiljö samt anpassning med visuell kommunikation och tekniska hjälpmedel.

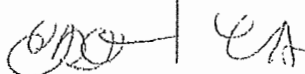
Yrkande

Caroline Andersson (S), Eva Adler (MP) och Jeannette Escanilla (V) yrkar avslag på föreliggande yttrande till förmån för eget förslag till yttrande enligt **bilaga 9**.

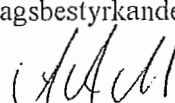
Beslutsgång

Ordföranden ställer proposition på liggande förslag till yttrande och på yrkandet från (S), (MP) och (V) och finner bifall för liggande förslag till yttrande.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

(Bilag 9, § 188, äldrenämnden 2011-12-15)

Förslag till beslut
Uppsala 2011-12-15

Äldrenämnden ALN -2011-0218.30

Yttrande avseende Vänsterpartiets motion om att erbjuda boendialternativ på dövas villkor i teckenspråkig miljö

Vänsterpartiet föreslår äldrenämnden besluta

att avge yttrande till kommunstyrelsen enligt följande förslag

Yttrande

Äldrenämnden har ett äldre politiskt ansvar för alla Uppsalabor 65 år och äldre. Nämnden ser positiv till de förslag som förs fram om att erbjuda boendialternativ på dövas villkor i teckenspråkig miljö. Nämnden instämmer i att former behöver utvecklas som kan erbjuda denna grupp en värdig äldreomsorg på lika villkor som andra och med möjlighet till boendialternativ i teckenspråkig miljö.

Nämnden menar att ett fåtal personer med grav hörselnedsättning eller dövhet finns på vårdboenden, det låter som självklart när de flesta väljer att stanna kvar hemma i brist på ett vårdboende som uppfyller deras krav.

Vi menar att samarbetet med de lokala föreningar är oerhört viktiga och därför med deras hjälp skall det tas fram en övergripande kartläggning som belyser de äldre dövas, dövblinda och andra teckenspråkiga behov inom äldreomsorgen och hur äldreomsorgen fungerar för dessa grupper. Denna kartläggning bör även omfatta hemtjänsten- där vet vi att många döva är helt isolerade och kommunicerar knappt med någon.

Därför är det angeläget att möjlighet ska finnas till ett boende på dövas villkor som erbjuder en fullgod teckenspråkig miljö.

Mot ovanstående bakgrund ställer sig äldrenämnden positiv till motionen och förordar således att kommunstyrelsen bifaller densamma.

För Vänsterpartiet i Äldrenämnden
Jeannette Escanilla (V)

För Socialdemokraterna i Äldrenämnden
Caroline Andersson (S)

För Miljöpartiet i Äldrenämnden
Eva Adler (MP)

